

Assessorament psicopedagògic – 1.2.

ASSESSORAMENT PER A LA MILLORA DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES: creant ponts dintre d'un centre de secundària

Mª José Marco

EAP B-21 SE de Sant Martí

RESUM

L'article descriu com es va crear una millora de la pràctica educativa en un centre de secundària durant un procés de formació en un model d'assessorament estructurat en fases de construcció de la millora. Observarem que es pot modificar la sensibilitat i la dinàmica d'un claustre a través del traspàs del procés de construcció i revisió conjunta del PI (pla individual) d'una alumna de 4t d'ESO amb un equip docent de 1r de l'ESO per aplicar-lo a els PI d'aquest nivell. L'assessorament es converteix en un instrument de reflexió i de treball per a l'assessor de l'EAP, per la CAD del centre i l'equip docent de primer. En aquest procés es creen ponts entre tots els professionals, es genera un aprenentatge col·laboratiu, no exempt de tensions, que suma i inclou totes les mirades, i que obre el camí cap a un nou enfocament de com treballar l'atenció a la diversitat en el centre .

Paraules clau: assessorament psicopedagògic, plans individuals, col·laboració, educació inclusiva

ABSTRACT

The article describes how the improve of an educational practice in a secondary school was created during a training process in a model of consultation who structure in phases the construction of the improve. We will observe that the sensitivity and dynamics of a cloister can be modified through the transfer of the construction and joint revision process of the PI (individual plan) of a student of 4° of ESO to a teaching team of 1° of ESO to apply it the IPs at that level. Consultation becomes an instrument of reflection and work for the EAP (Team of Psychopedagogical Consultation), for the center Care Diversity Commission and the teaching staff of first level of ESO. In this process bridges are created among all professionals, a collaborative learning, non-stress-free is generated, which sums up and includes all the visions, and opens the way to a new approach on how to work attention to diversity in the center.

Keywords: psycho pedagogical advice, cooperation, inclusive education, individual plans

Es presenta un assessorament realitzat durant dos cursos en un centre de Secundària de quatre línies de la ciutat de Barcelona. L'objectiu va ser crear unes eines senzilles i funcionals per realitzar el seguiment i les avaluacions d'un alumne de 1r d'ESO amb retards en l'aprenentatge derivat d'una discapacitat cognitiva i dificultats emocionals. Aquestes eines havien de recollir la diversitat de l'alumne i la seva equitat respecte els seus companys, així com la diversitat del seu professorat i de les seves mirades. **L'eina era un Pla Individualitzat (PI), però el subjecte d'assessorament era tot l'univers escolar** perquè en l'atenció a cada alumne està representat tot el conjunt i les parts del Centre educatiu: l'equip directiu, la comissió d'atenció a la diversitat (CAD), l'equip docent de cada nivell, el tutor corresponent, el propi alumne i el seu sistema familiar.

El fet que en aquest centre de Secundària es prioritzés la demanda d'elaborar una eina de treball que pogués ajudar i millorar l'atenció a la diversitat va ser fruit d'una recollida de dades, les més significatives, de les reunions realitzades per la CAD del centre i d'un recorregut inicial en el centre, durant el curs anterior, realitzant un PI

metodològic per a una alumna de 4rt d'ESO. Aquest instrument, el PI, era una "excusa" per reflexionar i per **crear el pont a mida** del centre educatiu. Des del punt de vista de l'experiència d'aquests dos anys d'assessorament, **l'assessor es converteix en un constructor de ponts** i de manera col·laborativa i al mateix temps directiva, va configurant l'estructura; però la forma i els materials del pont **son únics per al centre concret** i també ho són els professionals que ajuden a crear-lo.

Fase I: Anàlisi i negociació de la demanda i definició conjunta dels objectius i procés d'assessorament: crear una visió conjunta i global de la problemàtica

Aquesta fase és bàsica, per a l'assessor i per al centre; crear una visió global de la problemàtica; dibuixar una estructura mental del lloc on estan treballant (el paisatge); analitzar quins són **els pilars fonamentals** amb els què intervindran - com ara el tutor i l'equip docent de 1r; definir els rols de cadascun dels professionals que intervindran inicialment; establir una planificació de reunions mínimes al llarg d'un curs, inclosa la de l'avaluació final; definir quins són els components per a la millora de la pràctica educativa i planificar la dimensió d'allò que es treballarà conjuntament. En aquest cas, era **un PI anual i tindria dues visions**: 1) La de socialització de l'alumne, i 2) La dels aspectes de l'aprenentatge. Tot això va comportar una sèrie de reunions: una reunió amb la direcció del centre, dues reunions amb la CAD (amb participació de la coordinadora pedagògica, la psicopedagoga del centre i la psicopedagoga de l'EAP) i una reunió amb el tutor de 1r d'ESO. Això semblava fàcil, però encara era desconeguda la dimensió de la tasca iniciada.

Fase II: Anàlisi de les pràctiques del professorat i formulació de propostes de millora: l'anàlisi de models de PI

Aquesta fase va consistir en **analitzar** els diferents models de PI i seleccionar un que s'adaptés al centre. Aquesta fase va ser la més àrdua perquè malgrat es disposava de documents de l'administració i d'exemples d'altres centres de Secundària, calia triar i crear un PI específic per a un alumne de 1r d'ESO amb unes dificultats cognitives molt significatives. Establir un model senzill i funcional ens semblava tot un repte. Aquesta tasca va estar a càrrec de la psicopedagoga del centre i la psicopedagoga de l'EAP. Totes dues van establir canals de comunicació via *email*, i, en diverses reunions, van definir el perfil de l'alumne amb les dades que tenien del curs anterior (6è del centre de primària) per tal d'aportar dades per a l'estructura del PI i presentar-lo com a proposta a la CAD.

Fase III Disseny de les millores de la pràctica : El disseny del nous PI (plans individualitzats)

En una reunió de la CAD, la coordinadora pedagògica i els altres membres de la comissió estudien la proposta, modifiquen algun detall i realitzen de forma consensuada l'estructura del PI del centre (planell del centre).

Es plantegen unes sessions de coordinació i treball de la CAD, amb el tutor i posteriorment amb l'equip docent de 1r d'ESO. Es presenta al tutor el nou model de PI acordat prèviament a la comissió. La coordinadora pedagògica el presenta i justifica; la psicopedagoga del centre explica el PI i les seves parts, i la

psicopedagoga de l'EAP escolta, aclareix alguns conceptes i dona suport al projecte, en el que el tutor hi està implicat juntament amb els docents que han d'avaluar l'alumne. L'eina ha de ser validada per tots els professors de 1r.

Els tres professionals de la CAD són els que expliquen el document a tot l'equip docent. El PI és senzill, viu i dinàmic. Inclou les característiques més significatives de l'alumne i la finalitat de l'avaluació, que serà a dues bandes. Una que afecta a l'alumne, el procés d'aprenentatge i la seva avaluació; i l'altra, que implica a tot el professorat/equip docent que ha d'introduir noves propostes per a cada àrea i ampliar els criteris d'avaluació. Això es va exposar en una sessió amb un power-point.

A partir d'aquí comença l'aplicació. L'equip docent utilitza i aplica el model revisat i ampliat en la segona avaluació.

Fase IV Desenvolupament, seguiment i avaluació de les millores

a. La revisió i redefinició dels PI.

A la CAD, es revisa i s'analitza el PI de la segona avaluació. S'observen noves dificultats en l'avaluació de l'alumne, perquè s'acaben simplificant les dades de les àrees i es col·loquen dades numèriques en el PI. Això ens fa plantejar on volen anar i quina informació volem que arribi a la família i a l'alumne, ja que haurien d'obtenir unes dades que s'ajustin més al perfil real de l'alumne.

Per aquest motiu, la psicopedagoga de l'EAP realitza una reflexió sobre tots els documents de les avaluacions realitzades i presenta un guió de debat a la reunió de la CAD per redefinir el model de PI que s'està fent, valorar el tipus d'avaluació i aporta un recull de les diferents dificultats que han aparegut:

- Malgrat realitzat el PI i les respectives adaptacions, resulta insuficient pel gran desnivell de coneixements i de potencial de l'alumne.
- Els objectius de Secundària i del grup d'iguals de referència estan molt allunyats de les possibilitats d'aquest alumne.
- Els professors es troben molt desconcertats respecte a aquest alumne.
- Per poder ajudar la família calen eines que facilitin la comprensió de la problemàtica del seu fill.
- Hi ha punts de vista no coincidents amb el professional extern que dona suport a l'alumne.
- Las notes d'avaluació del SAGA (sistema informàtic per registrar l'avaluació) són estàndards i no serveixen per avaluar un perfil d'alumne amb dificultats.

S'informa la Inspecció sobre la tasca realitzada per poder obrir futures alternatives.

b. La reformulació crítica

La psicopedagoga de l'EAP realitza una nova proposta de PI a la CAD. Es planteja un canvi en l'agrupació dels objectius i de les dades recollides de les avaluacions, i es classifiquen per àmbits els nous aspectes d'avaluació del PI. Es planteja i es realitza una proposta per tot l'Equip docent de Primer. En una reunió conjunta de la CAD, el tutor i tot l'Equip Docent de 1r d'ESO s'estableixen nous acords a partir de noves propostes de l'Equip docent i es van ampliant els aspectes recollits en el nou PI. Aquesta sessió va ser molt significativa perquè van aparèixer quines eren les competències bàsiques de l'alumne. Aquí **comença un canvi de mirada de**

l'alumne: ja no són dades numèriques i per primera vegada s'ajusta un perfil real de l'alumne, en la seva singularitat. Aquí i ara podríem assenyalar que aquest era el fruit més ric de tot el treball realitzat al llarg del procés. Això va comportar una sessió de més de 3 hores, molt participativa i molt crítica.

Aquest nou instrument, el nou PI, és el pont que estableix una nova representació de l'alumne en el centre de Secundària. És una avaluació per competències. Tot això està en connexió amb allò que arribarà als pares, a l'alumne, i al programa d'informes. Pot ser informatitzat, però també ha de ser una eina global i autèntica del perfil de l'alumne.

Fase V: L'avaluació del procés i les decisions sobre la continuïtat

Es van recollir valoracions de tot el procés de treball i millora, des dels diferents agents i nivells:

- 1) El tutor va trobar molt llarg el procés, però positiva l'eina.
- 2) L'equip docent va demanar més temps per reflexionar, va proposar que necessitava més informació de dalt a baix i demanava més materials en paper per treballar amb els alumnes amb dificultats o amb NEE.
- 3) L'equip de la CAD va assenyalar que ara tenien una eina útil i amb un vocabulari comú que ajudaria en el cas de nous perfils d'alumnat amb dificultats o amb NEE. Van dir també que el procés era molt llarg, però que el calendari s'havia complert.
- 4) La psicopedagoga de l'EAP, reconeixia que la tasca comportava dubtes i a vegades incertesa, però entenia que no s'havia limitat a un cas aïllat en el centre, sinó que aquest tipus d'enfocament del treball havia obert noves mirades i havia establert nous canals per altres alumnes amb necessitats educatives especials. Al llarg dels dos cursos d'assessorament s'havien aplicat nous ponts per a altres alumnes, un de 2n d'ESO, un de 4t d'ESO i un altre de Batxillerat.
- 5) En relació a la valoració de l'assessorament, es considerava que els professionals de la CAD tenien més formació, coneixement i recorregut de tot el procés, el que els permetia crear de forma més autònoma i obrir nous camins i nous ponts.

CONCLUSIÓ

Ens agradaria acabar valorant que el model d'assessorament no finalitza aquí, sinó que s'ha trobat un model per crear ponts internament, dins del centre de secundària i que la reflexió realitzada és un camí molt enriquidor per a tots els participants perquè suma mirades.

Valorar el fet, que l'assessor psicopedagògic de l'EAP sigui assessorat per dos professionals de la Universitat de Barcelona (J.Onrubia) i de la Universitat de Vic (J.R.Lago) a partir del model *Assessorament per a la millora de la pràctica educativa*, fa que el professional de l'EAP sigui a la vegada Emissor i Receptor. En les sessions de reflexió amb tot l'equip de l'EAP es travessen totes les fases, es va aprenent a analitzar les dificultats i també a sumar els diferents punts de vista. I quan arriba l'aplicació en un Centre Educatiu, es converteix en subjecte actiu del mateix procés viscut al EAP: analitza i dóna suport en el recorregut, aprenen a

escoltar, a sumar a altres professionals i altres mirades l'equip docent, el tutor/a, els professionals de la CAD, la coordinadora pedagògica i psicopedagoga, els professionals externs, la família, i l'alumne. Vol dir que tots són subjectes actius, en major o menor grau, i es tradueix en un aprenentatge col·laboratiu dins del centre educatiu de Secundària, aprenentatge on tots els qui hi han participat hi son inclosos.

ANNEX I

Pla Individualitzat. Educació secundària obligatòria

1. Aspectes personals, metodològics i curriculars que afecten, de forma transversal, a totes les àrees

1.1 Autonomia Personal

Reforç de l'autoestima (avaluar-lo positiu)
 Ajudar-lo a tolerar la frustració davant dels seus errors
 Afavorir la seva expressió i creativitat

1.2 Convivència, relacions i hàbits socials.

Pot necessitar ajuda i demanar-la per adaptar-se a algunes situacions.

1.3 Comunicació i llenguatge.

Té dificultats per donar la seva opinió i organitzar el seu discurs i pot participar més preveient petites intervencions davant del grup i potenciant la conversa grupal.
 Manifesta dificultats per organitzar les idees i crear textos en el llenguatge escrit.

1.4 Autonomia per accedir al Currículum

Seguiment tutorial (uns 10' setmanals) i dins de les àrees que dona el tutor seguiment més individualitzar.

Planificació i organització del treball

Pautes concretes per la realització dels treballs: (separar-lo en el guió) 2a lectura del text. Trobar paraules clau i la idea principal. Al final de la tasca, revisar el que ha fet. Assegurar que ha entès el que se li demana. Pactar el vocabulari mínim de cada tema. Guió de treball amb les preguntes bàsiques: que, com, quant, quan, on, perquè i per a què.

Possibilitat de disposar de més temps per realitzar una prova.

Ressaltar amb "marcador" per diferenciar les parts que se li pregunten

Aspecte de treball de l'atenció i la memòria:

Supervisió de l'agenda.

Ubicació a la classe: a primera fila / lluny d'estímul de distracció (finestra)

Donar-li més temps per la realització dels treballs.

Si es possible, introducció de conceptes a través d'imatges.

Facilitar la anticipació en la lectura de textos i dels temes a tractar.

Necessita suports específics per facilitar-li la tasca (ex. calculadora i taules).

2. Matèria i tipus d'adaptació que es proposen

Matèries	Continguts	Criteris d'avaluació
Llengua Catalana	Mostrar interès per la millora de l'expressió escrita i audiovisual. Aplicar els recursos lèxics com camps semàntics, hiperèmics, sinònims, etc. per redactar definicions de conceptes treballats a classe. Redactar respostes breus de caràcter obert. Elaborar petits resums o esquemes a partir d'una pauta.	Es valorarà: - La realització de la tasca diària. - Presentació del material i la llibreta de treball en bones condicions per treballar. - Llegir un text breu i copsar els aspectes més significatius - Llegir de manera comprensiva i respectant els signes de puntuació correctament. - Identificar el tipus de narrador en un text concret. - Agrupar paraules en camps semàntics. - Utilitzar les eines necessàries per fer

		una descripció.
Llengua Castellana	Mostrar interès per la millora de l'expressió escrita i audiovisual. Aplicar els recursos lèxics com camps semàntics, hiperònims, sinònims, etc. per redactar definicions de conceptes treballats a classe. Redactar respostes breus de caràcter obert. Elaborar petits resums o esquemes a partir d'una pauta.	Es valorarà: - La realització de la tasca diària. - Presentació del material i la llibreta de treball en bones condicions per treballar.
Anglès		Es valorarà: - La realització de la tasca diària. - la lectura en veu alta (un paràgraf cada dia) - la seva iniciativa per preguntar a classe - la memorització d'un diàleg en anglès amb ajut - l'esforç i constància per seguir les activitats de classe - li cal una adaptació de les proves de reading, speaking, listening i writing - l'estudi d'un vocabulari bàsic - que sigui capaç d'escriure una redacció amb 5 frases en anglès
Matemàtiques	Saber les operacions aritmètiques bàsiques per a càlculs de la vida quotidiana. Comprendre els enuncis dels problemes matemàtics i saber quines operacions cal fer. Saber elaborar gràfics a partir de dades donades. Identificar les formes geogràfiques més comuns.	Es valorarà: - La realització de la tasca diària. - Presentació del material i la llibreta de treball en bones condicions per treballar. - Realitzar sumes i restes de nombres enters d'una xifra. -Realitzar multiplicacions de la taula de l'1 a la taula del 10. -Entendre el concepte de fraccions i poder realitzar operacions simples. - Identificar figures geomètriques planes i saber calcular la seva àrea i el perímetre. - Resoldre problemes senzills de magnituds proporcionals.
Ciències Socials	Llegir i elaborar mapes de tipus físic i històric a partir d'instruccions concretes Saber llegir un mapa fent ús de l'escala numèrica i gràfica Mostrar interès per compartir l'opinió personals Participar de forma adequada en les activitats organitzades en el centre. Redactar respostes breus de caràcter obert Elaborar petits resums o esquemes a partir d'una pauta	Es valorarà: - La realització de la tasca diària. - Presentació del material i la llibreta de treball en bones condicions per treballar. - Identificar correctament diferents tipus de mapes (físics, polítics topogràfics, temàtics). -Identificar en un mapa físic, els diferents tipus d'elements del relleu (rius, serralades, golfs...) - Distingir correctament els principals tipus de climes (equatorial, tropical, ..)
Educació Física	Participar amb els companys en	Es valorarà:

	les tasques de classe.	- La realització de la tasca diària. Li calen adaptacions específiques a les proves
Ciències de la Naturalesa	Redactar conceptes bàsics treballats a l'aula. Completar petits esquemes treballats a l'aula. Mostrar interès en el treball pràctic realitzat en el laboratori i participar en la elaboració de les fitxes de treball (treball fet en petit grup)	Es valorarà: - La realització de la tasca diària. - Presentació del material i la llibreta de treball en bones condicions per treballar. - Saber relacionar paraules claus amb el seu significat - Saber completar petits esquemes de les unitats treballades. - Manipular correctament instruments d'estudi com microscopi, lupa binocular.
Música	Copiar i reconèixer els signes musicals bàsics: notes, figures, silencis. Identificar les principals famílies d'instruments. Distingir-ne els més coneguts. Ser capaç de reconèixer diferents tipus de veus cantades i parlades. Participar amb els companys en treballs de grup a classe. Elaborar el dossier de música adaptat i portar-lo quan se l'hi demana.	Es valorarà: - La realització de la tasca diària. - La presentació dels materials i del dossier de treball en bones condicions. -L'esforç per expressar-se a classe. -La col·laboració en les feines de grup. -El reconeixement dels signes musicals treballats. -Que sigui capaç de distingir els instruments musicals bàsics visualment i auditivament. -Que distingeixi alguna veu característica en sentir-la.
Tecnologia		Es valorarà: - La realització de la tasca diària.